

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaaratiedotteesta annettua lakia siten, että vaaratiedote voitaisiin välittää väestölle myös Cell Broadcast -varoitussysteemiä käyttäen. Järjestelmä mahdollistaa nopean, viiveettömän ja maantieteellisesti rajatun vaaratiedotteen välittämisen vaara-alueella oleville kaikkien mobiilioperaattoreiden päätelaitteille. Hätäkeskuslaitokselle säädettäisiin velvoite välittää vaaratiedote myös Cell Broadcast -varoitussysteemiin. Esityksen tavoitteena on täydentää Suomen monikanavaiseen viestintään perustuvaa väestön varoittamis- ja vaaratiedotejärjestelmää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Nykytila.....	4
2.2 Nykytilan arviointia	5
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	9
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	9
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	9
6 Lausuntopalaute.....	12
7 Säännöskohtaiset perustelut	12
8 Voimaantulo	13
9 Toimeenpano ja seuranta	13
10 Suhde muihin esityksiin.....	13
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	13
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	13
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	13
LAKIEHDOTUS	16
Laki vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta	16
LIITE	17
RINNAKKAISTEKSTI.....	17
Laki vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta	17

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskevan teledirektiivin ((EU) 2018/1972)¹ 110 artiklan täytäntöönpanon yhteydessä Suomessa käytössä olleita vaaratiedottamiskanavia täydennettiin mobiilin vaaratiedottamisen sääntelyratkaisulla (112 Suomi-sovellus) vuodesta 2022 alkaen. Vaaratiedotteesta annettu laki (466/2012) ja sähköisen viestinnän palveluista annettu laki (917/2014) päivitettiin tuolloin vastaamaan kyseisen direktiivin vaatimuksia. Jo ennen teledirektiivin asettamia velvoitteita selvitettiin matkapuhelimien hyödyntämismahdollisuuksia väestön varoittamisessa ja vaaratiedottamisessa. Taloudelliset seikat osoittautuivat tuolloin yleensä esteeksi mobiilivaroitusjärjestelmien kehittämisessä.

Saatujen kokemusten ja erilaisten selvitysten perusteella on havaittu tarvetta parantaa väestön tavoitettavuutta mobiilivaroittamisessa sekä nopeuttaa varoitusten perillemenoaikaa. Tämä korostui erityisesti poikkeusoloissa.

Mainittuja kehitystarpeita voitaisiin edistää Cell Broadcast -varoitussjärjestelmällä, joka tulisi täydentämään jo olemassa olevia menetelmiä. Uusi järjestelmä ei vaatisi käyttäjältä sovelluksen lataamista puhelimeensa. Cell Broadcast-tekniologian kehityksen myötä ja sen käytön yleistyttyä, on voitu todeta myös järjestelmän rakentamiskustannusten tulleen alaspäin.

Cell Broadcast-järjestelmä toteuttaisi osaltaan Petteri Orpon hallitusohjelman kohdassa 10.1 ”Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan” mainittua tavoitetta vaaratiedotejärjestelmän uudistamisesta².

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Hallituksen esitysluonnos oli lausunnolla ohjeaikaa lyhemmän ajan 30.6.2026.-14.7.2026. Esityksen kiireellisyyden takia oli tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista, jota koskevat lausuntoaikaa. Vallitsevan turvallisuustilanteen vuoksi Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä halutaan saada käyttöön sen valmistuttua. Lisäksi esitetty muutos on luonteeltaan tekninen ja se parantaa väestön monikanavaista varoittamisjärjestelmää.

Lausuntoa pyydettiin...

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella SM010:00/2026.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1972, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä (uudelleenlaadittu).

² Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, s 187. Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

Lainsäädäntö

Laki vaaratiedotteesta (466/2012), myöhemmin vaaratiedotelaki, tuli voimaan 1.6.2013. Lakia vaaratiedotteesta sovelletaan sen 1 §:n mukaan vaaratiedotteeseen, jonka viranomainen antaa välitettäväksi radiossa, televisiossa ja muihin telepäätelaitteisiin. Kohdennetusta viranomaistiedotteesta säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa ja viranomaisten velvollisuudesta tiedottaa, ohjata ja neuvoa muutoin kuin antamalla vaaratiedote säädetään erikseen. Lain 2 §:n mukaan vaaratiedote on toimivaltaisen viranomaisen antama tiedote, jonka tarkoitus on varoittaa vaarallisesta tapahtumasta ja jolla annetaan toimintaohjeita. Lain 3 § määrittää toimivaltaiset viranomaiset. Lain 4 §:n mukaan vaaratiedote voidaan antaa, jos se on välttämätöntä väestön varoittamiseksi silloin, kun vaarallisen tapahtuman seurauksena voi aiheutua ihmisille hengen- tai terveysvaara taikka vaara merkittävälle omaisuuden vaurioitumiselle tai tuhoutumiselle. Toimivaltaisen viranomaisen on vaaratiedotetta antaessaan päätettävä sen maantieteellisestä kohdentamisesta joko valtakunnalliseksi tai alueelliseksi vaaran laadun ja muiden vaarasta varoittamisen kannalta oleellisten seikkojen perusteella. Vaaratiedote voidaan lisäksi antaa, kun vaaratilanne, jonka perusteella vaaratiedote on annettu, on ohi. Vaaratiedotteen sisällöstä ja antamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Vaaratiedotelain 5 §:n mukaan vaaratiedote välitetään väestölle radiossa ja Häätäkeskuslaitoksen tarjoamaan telepäätelaitesovellukseen. Vaaratiedote voidaan lisäksi välittää väestölle televisiossa, jos vaaratiedotteen antava viranomainen niin päättää. Vaaratiedote tulee välittää väestölle välittömästi. Vaaratiedotteen sisältöä ei saa muuttaa sitä välitettäessä. Teleyrityksen sekä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajan velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 243 §:n 1 momentin 15 kohdassa ja 279 §:ssä sekä Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:n 2 momentin 7 kohdassa.

Vaaratiedotelain 7 §:n mukaan toimivaltainen viranomainen lähettää vaaratiedotteen Häätäkeskuslaitokseen. Häätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen telepäätelaitesovellukseen sekä radiossa ja televisiossa jakelua varten Yleisradio Oy:öön. Vaaratiedotteen lähettämisestä Häätäkeskuslaitokseen ja vaaratiedotteen välittämisestä Yleisradio Oy:öön sekä telepäätelaitesovellukseen voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 321 §:n 1 momentin mukaan teleyritys on velvollinen luovuttamaan häätäkeskukselle, meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle ja poliisille käsiteltäväksi: 1) sen liittymän tai päätelaitteen, josta häätäilmoitus on tehty, sijaintitiedot ja tiedot liittymän tunnistesta, tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta; sekä 2) häätäilmoituksen kohteena olevan henkilön käyttämän liittymän tai päätelaitteen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tunnistesta, tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta, jos henkilö on häätäilmoituksen vastaanottaneen viranomaisen perustellun käsityksen mukaan ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa.

Sisäministeriö huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista järjestelyistä pelastuslain (379/2011) 23 §:n mukaisesti. Pykälän 3 momentin nojalla pelastuslain mukaisista tehtävistä pelastustoimessa voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (407/2011) 4 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan sisäministeriön tehtävänä on sen lisäksi mitä pelastuslaissa säädetään huolehtia pelastustoimen valtakunnallisesta suunnittelusta poikkeusolojen ja muiden häiriötilanteiden varalta sekä muusta toimialan

varautumisesta. Pelastuslain 32 §:n mukaan pelastustoimintaan katsotaan kuuluvaksi muun muassa väestön varoittaminen.

Hyvinvointialueet päättävät, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä pelastuslain 27 §:n mukaisesti.

Sisäministeriö on julkaissut Vaaratiedoteoppaan vuonna 2013, sisäasiainministeriön julkaisu 1/2013³. Vaaratiedoteoppaassa annetaan ohjeita vaaratiedotteen laatimiseen ja lähettämiseen. Opas sisältää muun muassa esimerkkejä ja arviointiohjeita siitä, millaisissa tilanteissa vaaratiedote tulisi antaa.

2.2 Nykytilan arviointia

Vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen kehittäminen on olennainen osa sisäistä turvallisuutta, millä mahdollistetaan väestön varoittaminen ja suojaaminen niin normaalioloissa, häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Muutokset Suomen turvallisuusympäristössä, teknologian kehitys ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat uhat edellyttävät pelastus- ja hätäkeskusjärjestelmien kehittämistä ja vahvistamista. Vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen kehittäminen on keskeinen osa sisäistä turvallisuutta, ja sen tavoitteena on varoittaa ja suojata väestöä kaikissa tilanteissa – normaalioloista poikkeusoloihin.

Suomessa väestöhälyttimien kuuluvuusalueella asuu keskimäärin noin 64 prosenttia asukkaista. Kuuluvuusalueilla asuvien asukkaiden määrä vaihtelee Suomessa noin 30–85 prosentin välillä. Luvuissa ei ole otettu huomioon kuuluvuutta sisätiloihin. Vaaratiedotejärjestelmä ei nykyisellään vastaa hyvin nopeasti kehittyviin vaaratilanteisiin liian pitkien viiveiden vuoksi.

Saatujen kokemusten ja erilaisten selvitysten perusteella muuttuneessa turvallisuustilanteessa on havaittu tarvetta parantaa entisestään väestön tavoitettavuutta mobiilivaroittamisessa sekä nopeuttaa varoitusten perillemenoaikaa erityisesti poikkeusoloissa.

Edellisestä johtuen Suomeen rakennetaan uusi, nykyisiä järjestelmiä täydentävä vaaratiedotejärjestelmä, joka valmistuu lokakuun 2026 loppuun mennessä. Uusi FI-Alert -järjestelmä täydentäisi nykyistä vaaratiedottamista tuomalla matkapuhelimiin nopeammat ja paremmin kohdennetut alueelliset varoitukset. FI-Alert -järjestelmä perustuu Cell Broadcast -teknologiaan ja EU Alert -konseptiin.

Monikanavaisuuden lisääminen ja kattavuuden parantaminen

Cell Broadcast - varoitusjärjestelmä parantaa väestön varoittamisen kattavuutta mahdollistamalla vaaratiedotteiden nopean välittämisen suoraan matkapuhelimiin. Tällä hetkellä vaaratiedotteen voi saada matkapuhelimeen, jos käytössä on älypuhelin ja siihen on asennettu Hätäkeskuslaitoksen telepäätelaitesovellus, eli 112 Suomi tai YLE-sovellus. Muita vaaratiedottamiskanavia ovat radio, televisio sekä Teksti-tv sivu 112. Vaaratiedote julkaistaan myös sivulla 112.fi ja yle.fi. Lisäksi vaaratiedotteen antamista voidaan tehostaa väestöhälyttimien kautta annettavalla yleisellä vaaramerkillä. Suomessa on monikanavaisuuteen perustuva väestön varoittamisen ja vaaratiedotejärjestelmä, jota Cell Broadcast – varoitusjärjestelmä tulisi täydentämään. Olemassa olevat varoituskanavat tulisivat jäämään sen rinnalle. Monikanavaisuuden lisääminen

³ Vaaratiedoteopas: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/4489fd3c-5a93-42d5-b812-d04393196a2c>

väestön varoittamisessa lisää myös viestinnän varmuutta ja tavoittavuutta, sillä sama tieto saavuttaa ihmiset useiden eri kanavien kautta eri tilanteissa ja eri vuorokaudenaikoina.

Suurin osa Suomessa asuvista tai oleskelevista ihmisistä käyttää matkapuhelinta päivittäin. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin tilastojen mukaan matkaviestintäverkon liittymien määrä Suomessa vuoden 2025 lopussa oli noin yhdeksän miljoonaa kappaletta. Näistä kotitalouksien käytössä oli 71,8 prosenttia ja loput 28,2 prosenttia yritysten käytössä. Vuoden 2022 tilastojen mukaan vuonna 2022 92 prosentilla 15–79-vuotiaista suomalaisista oli käytössään älypuhelin. Suomessa internetin käyttäjien osuus matkapuhelimella tai älypuhelimella on kaikissa ikäryhmissä suurempi kuin EU-maissa keskimäärin. Pelkkää puhetta ja tekstiviestejä sisältäviä matkapuhelinliittymiä oli vuonna 2025 käytössä vain enää 11 prosentilla suomalaisista.

112 Suomi -sovellus on Häätäkeskuslaitoksen ylläpitämä maksuton mobiilisovellus, jonka tarkoituksena on ohjata käyttäjät tarkoituksenmukaisen avun ja palveluiden piiriin erilaisissa hätä- ja ongelmatilanteissa. Sovelluksen avulla käyttäjä voi soittaa hätänumeroon 112, minkä lisäksi sovellus mahdollistaa avuntarvitsijan sijainnin välittämisen Häätäkeskuslaitokselle paikantamisen tueksi. Sovellus sisältää myös kiireettömissä tilanteissa tarvittavia päivystysnumeroita sekä välittää käyttäjille viranomaisten antamia vaaratiedotteita ja viranomaistiedotteita suoraan mobiililaitteeseen. Vuoteen 2026 mennessä 112 Suomi -sovellus on ladattu noin kahteen miljoonaan älylaitteeseen Suomessa.

Perinteiset joukkoviestimet tavoittavat edelleen suuren osan Suomen väestöstä. Viime vuosina radiota on kuunnellut viikoittain noin 60 prosenttia väestöstä ja keskimääräinen kuunteluaika on ollut noin 3 tuntia ja 20 minuuttia viikossa. Television viikoittainen tavoittavuus on ollut noin 80 prosenttia väestöstä ja keskimääräinen katseluaika noin 15 tuntia ja 51 minuuttia viikossa. Teksti-tv:tä seuraa sen sijaan viikoittain noin 1,2 miljoonaa suomalaista.

Hyvinvointialueen pelastuslaitokset vastaavat pelastuslain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Hälytysjärjestelmä on toteutettu lähtökohtaisesti kiinteillä ulkohälyttimillä, joiden kautta annetaan yleinen vaaramerkki. Yleisen vaaramerkin avulla voidaan tehostaa väestön varoittamista, jonka yhteydessä tulee antaa aina myös vaaratiedote. Sisäministeriön vuonna 2025 keräämien tietojen mukaan kiinteiden ulkohälyttimien kuuluvuusalueilla asuvien henkilöiden osuus koko pelastuslaitoksen alueen väestöstä vaihteli 30–85 prosentin välillä. Yleensä väestöhälyttimet on sijoitettu asutustaajamiin ja niiden tarkoituksena on etupäässä varoittaa ulkona liikkuvaa väestöä.

Matkapuhelimien avulla tavoitetaan lähes koko väestö Suomessa, sillä matkapuhelin on lähes jokaisen suomalaisen käytössä. Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän kautta matkapuhelimeen tuleva viesti mahdollistaa nopean ja suoran varoittamisen vuorokauden ajasta riippumatta, kun taas radion ja television tavoittavuus vaihtelee vuorokauden ajan mukaan, eikä suurin osa ihmisistä ole niiden äärellä yhtä aikaa. Lisäksi kiinteät ulkohälyttimet on suunniteltu ensisijaisesti ulkona liikkuvan väestön varoittamiseen, minkä vuoksi matkapuhelimeen välitetty vaaratiedote on tehokkain tapa varmistaa, että varoitus saavuttaa mahdollisimman laajan väestöpohjan yhdenvertaisesti eri tilanteissa ja eri vuorokaudenaikoina.

Nopea ja maantieteellisesti kohdennettavissa

Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä mahdollistaa väestön laajan tavoitettavuuden lisäksi erittäin nopean tavoitettavuuden, sillä viestien välitysviive on tyypillisesti vain muutamia sekunteja. Viestien toimitus ei ole riippuvainen vastaanottajien määrästä, minkä ansiosta varoitukset voidaan välittää samanaikaisesti laajoille väestöryhmille ja laajoille maantieteellisille alueille.

Tämän vuoksi Cell Broadcast -teknologia tarjoaa perinteisiin tekstiviestipohjaisiin ratkaisuihin verrattuna merkittävästi nopeamman, toimintavarmemman ja skaalautuvamman tavan väestön varoittamiseen.

Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän avulla väestöä voidaan varoittaa tarkasti rajatulla maantieteellisellä alueella tai tarvittaessa koko Suomen laajuisesti. Varoitusviesti välittyy samanaikaisesti kaikille vaara-alueella sijaitseville mobiilipäätelaitteille riippumatta siitä, minkä mobiilioperaattorin verkkoa ne käyttävät. Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä lähettää viestin kaikkiin vaara-alueella oleviin matkapuhelimiin. Lisäksi varoitussjärjestelmä tavoittaa myös vaara-alueelle myöhemmin saapuvia henkilöitä, mikäli varoituksen lähetys on edelleen aktiivisena kyseisellä alueella.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on täydentää Suomen monikanavaisen viestintään perustuvaa väestön varoittamis- ja vaaratiedotejärjestelmää. Lisäksi esityksen tavoitteena on nopeuttaa ja parantaa väestön varoittamisen tehokkuutta erilaisissa vaaratilanteissa, lisätä varoitusten tavoittavuutta siten, että vaaratiedotteet voidaan välittää vaara-alueella olevan väestön matkapuhelimiin sekä varmistaa viranomaisohjeiden nopea ja luotettava välittyminen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että vaaratiedote voitaisiin välittää väestölle myös Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän kautta. Muutoksella laajennettaisiin vaaratiedotteen välityskanavia nykyisestä, mikä parantaisi väestön tavoittamista, nopeuttaisi tiedotteiden välittämistä sekä mahdollistaisi entistä tarkemman alueellisen kohdentamisen. Lisäksi Häätäkeskuslaitokselle tulisi vaatimus välittää viranomaisten toimittama vaaratiedote myös Cell Broadcast -varoitussjärjestelmään.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Sisäministeriö on saanut kuuden miljoonan euron siirtomäärärahan vuoden 2025 toisesta lisätlousarviosta vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen kehittämiseen kesällä 2025.

Myönnetystä kuuden miljoonan euron rahoituksesta 300 000 euroa käytetään ulkohälytinjärjestelmän nykytilan ja kehittämistarpeiden selvittämiseen sekä 500 000 euroa 112 Suomi-soveluksen ilmasta uhkaavan varoitusominaisuuden rakentamiseen. Valtaosa myönnetystä rahoituksesta kohdennetaan Cell Broadcast-järjestelmän rakentamiseen. Rakennettava FI Alert-järjestelmä noudattaa EU Alert-konseptia ja perustuu Cell Broadcast-standardiin. Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän toteutukseen on varattu rahoitusta 4,7 miljoonaa euroa. Rahoitusta käytettäisiin varoitussjärjestelmän määrittelyä, testausta, käyttöönottoa ja ylläpitoa varten.

Tämän hetken arvion mukaan Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän ylläpitokulut olisivat vuosittain noin 300 000 euroa.

Yritysvaikutukset

Ehdotettu Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä voi vaikuttaa liiketoiminnan keskeytysten vähenemiseen. Alueellisesti tarkka kohdennus (solulähetys) varmistaa, ettei koko maata tai laajaa maakuntaa tarvitse sulkea paikallisen uhan vuoksi. Tämä säästää yritykset turhilta seisokeilta ja tuotantokatkoksilta.

Ympäristövaikutukset

Ehdotetulla Cell Broadcast -varoitussjärjestelmällä voidaan vaikuttaa ympäristövahinkojen torjuntaan. Järjestelmää voidaan käyttää tilanteissa, joissa uhka kohdistuu suoraan luontoon tai ympäristöön (kuten suuret kemikaalivuodot tai teollisuuspalot). Nopea evakuointi- tai suojautumisohje estää ihmisten altistumisen ja auttaa rajaamaan ympäristökatastrofeja.

Cell Broadcast -tekniikka käyttää matkapuhelinverkon olemassa olevaa infrastruktuuria huomattavasti perinteistä massatekstiviestitystä säästeliäämmin. Se ei vaadi sovellusten jatkuvaa taustapäivittämistä tai raskaiden palvelinsalien ylikuormittamista, mikä pitää digitaalisen hiilijalanjäljen pienenä.

Vaikutukset turvallisuuteen ja väestöön

Vaaratiedotteiden uudistus (FI-Alert-järjestelmä) vaikuttaa yhteiskuntaan merkittävästi parantamalla viranomaisten varoitusviestien nopeutta, alueellista kohdennettavuutta ja kattavuutta. Se tekee väestön varoittamisesta reaaliaikaista ja poistaa välttämättömän tarpeen ladata erillisiä sovelluksia, mikä vahvistaa koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja turvallisuutta.

Viranomaisten oikea-aikainen ja selkeä viestintä onnettomuus- ja vaaratilanteissa mahdollistaa väestölle nopean reagoinnin, joka voi vähentää omaisuus- ja henkilövahinkoja, koska sen avulla voidaan ohjata ihmisiä toimimaan oikein, kun he saavat ymmärrettävät ja luotettavat toimintaohjeet. Tämä parantaa turvallisuutta sekä vähentää ihmisten epävarmuutta sekä ennalta ehkäisee väärän tiedon leviämistä. Nopea ja luotettava viranomaisviestintä parantaa lisäksi kansallista henkistä kriisinkestävyyttä.

Matkaviestinverkossa toimiva Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä mahdollistaa viranomais- ja vaaratiedotteiden välittämisen kaikkiin yhteensopiviin päätelaitteisiin, eikä sen käyttö rajoitu pelkästään älypuhelimiin. Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä ei edellytä matkapuhelimen käyttäjältä erillisen mobiilisovelluksen lataamista puhelimeen tai maksullisten palveluiden käyttöä. Näin ollen väestön kattava tavoittaminen on mahdollista, mukaan lukien tilapäisesti maassa oleskelevat henkilöt, kuten matkailijat.

Ehdotettu Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä voi parantaa myös joidenkin haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden yhdenvertaista mahdollisuutta saada tietoon vaaratiedote. Varoitusviesti ilmestyy suoraan puhelimen näytölle ilman, että käyttäjän tarvitsee aktiivisesti hakea tietoa tai käyttää erillisiä palveluja. Sen ansiosta järjestelmä tavoittaa myös henkilöt, joilla on heikot digitaidot sekä välittää varoitukset nopeasti, suoraan ja saavutettavasti ilman käyttäjältä vaadittavia toimenpiteitä. Cell Broadcast -viestiin voidaan asetuksista muuttaa erottuva hälytysääni ja värinä, jotka varmistavat viestin nopean havaitsemisen myös silloin, kun puhelin ei ole aktiivisessa käytössä. Joissakin puhelinmalleissa on vakiona Cell Broadcast -viestien lukua varten tekstistä puheeksi -toiminto.

Tietosuoja vaikutukset

Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän etuna on vahva tietosuojan taso. Järjestelmä ei edellytä käyttäjien henkilötietojen, puhelinnumeroiden tai sijaintitietojen käsittelyä, vaan viestit

välitetään samanaikaisesti kaikille määritellyllä alueella sijaitseville yhteensopiville päätelaitteille. Viranomaiset eivät saa esimerkiksi tietoa yksittäisistä viestin vastaanottajista, mikä tukee yksityisyyden suojaa.

Vaikutukset viranomaisiin

Esityksen seurauksena kaikkien vaaratiedotteesta annetun lain 3 §:n mukaisten viranomaisten mahdollisuudet varoittaa väestöä paranevat, sillä vaaratiedotteet voidaan välittää entistä tehokkaammin ja alueellisesti kohdennettuna vaaran vaikutusalueella olevalle väestölle. Tämän arvioidaan tehostavan väestön suojautumismahdollisuuksia sekä parantavan vaaratiedotteiden tavoitavuutta niin päivittäisissä onnettomuuksissa, normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissa. Vaarasta tiedottamisen lisäksi vaaratiedotteella voidaan antaa väestölle toimintaohjeita, joiden tarkoituksena on ohjata vaara-alueella olevia henkilöitä toimimaan tilanteessa asianmukaisella tavalla.

Muutoksen myötä Häätäkeskuslaitokselle muodostuu uusi velvoite välittää sille toimitetut vaaratiedotteet myös Cell Broadcast -varoitussjärjestelmään. Häätäkeskuslaitoksen johtokeskus vastaa vaaratiedotteiden välittämisestä, minkä seurauksena uusi velvoite muodostaa sille lisätehtävän.

Uusi Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä voi vaikuttaa tehostavasti viranomaisresurssien käyttöön vaaratilanteessa. Automaattinen ja luotettava viestintä vähentää hätäkeskuksiin kohdistuvaa ruuhkaa ja tiedustelupuheluita. Myös Pelastuslaitosten ja poliisin resurssit voidaan kohdistaa suoraan kriisinhallintaan.

Ahvenanmaan maakunnan itsehallinto

Esitykseen liittyvät kohdat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 6 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta kyseisen lain 27 §:n 27, 34 ja 35 kohdassa säädetyn poikkeuksin, sekä palo- ja pelastustointia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

EU-Alert/Cell Broadcast on käytössä tai rakenteilla yli 20:ssä Euroopan maassa ja se on muodostumassa yleisimmäksi matkapuhelimia hyödyntäväksi varoitussjärjestelmäksi.

Seuraavassa on tarkasteltu tarkemmin Ruotsin, Saksan ja Ukrainan vaaratiedottamisesta koskevaa lainsäädäntöä.

Ruotsi

Ruotsin vaaratiedottamisesta säädetään laissa ja asetuksessa vaaratiedottamisesta: (Lag (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten ja Förordning (2023:579) om viktigt meddelande till allmänheten). Tässä lainsäädännössä säädetään tärkeästä tiedottamisesta väestölle ja väestötiedotteiden varoitus- ja tiedotussjärjestelmästä.

Vaaratiedottamislainsäädäntö sisältää säännökset siitä, ketkä voivat pyytää tärkeiden väestötiedotteiden lähettämistä, miten tällaisten tiedotteiden lähettämistä pyydetään, millä edellytyksillä lähettämistä voidaan pyytää, mitä kanavia lähettämisessä on käytettävä ja kuka vastaa lähettämisestä. Lainsäädäntö sisältää lisäksi säännöksiä kuntien tehtävistä koskien kunnassa sijaitsevia ulkovoitoituslaitteita sekä täydentäviä säädöksiä.

Ruotsin väestönsuojelu- ja kriisinsietokykyvirasto, MCF (Myndigheten för civilt försvar), aiemmin (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB), on Ruotsin siviilivalmiudesta, pelastustoimesta ja väestönsuojelusta vastaava viranomais.

Ruotsin virallinen vaaratiedotusjärjestelmä on nimeltään VMA (Viktigt meddelande till allmänheten) ja siinä säädetään vaaratiedotuslaissa. VMA järjestelmän avulla varoitetaan ihmisiä siitä, että on tapahtunut jotain vakavaa, mikä uhkaa välittömästi henkeä, terveyttä, omaisuutta tai ympäristöä. Järjestelmä koostuu radion ja television kautta sekä matkapuhelimiin lähetettävistä viesteistä, joita voi toisinaan edeltää ulkona kuuluva ”Tärkeä tiedote” -hälytysääni.

VMA viesti lähetetään aina radiossa ja televisiossa, ja se toistetaan 5–10 minuutin kuluttua. Tiedotteen on tavoitettava väestö nopeasti ja tehokkaasti. Sveriges Radion lähetykskeskuksessa on ympärivuorokautinen päivystys ja se huolehtii, että viesti lähetetään Sveriges Radion radio-kanavilla ja toimitetaan niille televisiokanaville, jotka lähettävät VMA:ta. VMA:n lähettämisen jälkeen kansalaiset voivat hakea lisätietoja Krisinformation.se sivustolta, soittaa neuvontanumeroon 113 13 tai mennä oman kuntansa verkkosivuille.

Ruotsin varoitusjärjestelmää kehitetään jatkuvasti etsimällä uusia menetelmiä ja tekniikoita sen täydentämiseksi. Vuonna 2025 Ruotsin siviilipuolustusviranomais MSB (nykyisin MCF) sai Ruotsin hallitukselta tehtäväksi ottaa käyttöön SE Alert järjestelmän. SE Alertista tulee VMA kanava, joka lähettää tärkeitä väestötiedotteet suoraan matkapuhelimiin Cell broadcast tekniikan avulla. Työ on jo käynnissä, käyttöönotto alkaa asteittain kesällä 2026 ja syyskuussa suoraan kännyköihin tulevaa vaaramerkkiä on tarkoitus testata osana väestöhälyttimien yleistä. Järjestelmä toimii myös Ruotsissa vierailevien turistien älypuhelimissa.

Ruotsin hallitus on antanut MCF:lle tehtäväksi analysoida ja vahvistaa kunnallisen pelastustoimen valmiuksia korotetun valmiuden ja sodan aikana. Tehtävä on osa laajempaa kokonaisuutta puolustuksen ja erityisesti siviilipuolustuksen kehittämistä. Työ on jatkuvaa väliraportointia, joka käsittelee siviilipuolustuksen kehitystä, havaittuja puutteita, ehdotettuja toimenpiteitä ja painopisteitä. Uusimpiin raportteihin ja ohjausasiakirjoihin voi tutustua suoraan MCF-viraston kautta tai hakea asiakirjoja ja liitteitä sen raporttitietokannasta (RIB).

Saksa

Saksassa vaaratiedottaminen ja väestön varoittaminen perustuu hajautettuun malliin liittovaltion, osavaltioiden ja kuntien kesken eli liittovaltion ja osavaltioiden yhteiseen vastuuseen. Tärkein väestön varoittamista koskeva säädös on liittovaltion väestönsuojelu- ja katastrofiapulaki (Zivilschutz- und Katastrophenhilfegesetz (ZSKG)). Lisäksi jokaiseen osavaltioon on säädetty omat katastrofintorjuntalakinsa (Katastrophenschutzgesetz).

Väestön varoittaminen kuuluu ZSKG- lain mukaisiin perustehtäviin (1 §:n 2 momentin 2 kohta). Tarkemmin väestön varoittamisesta säätelee ZSKG:n 6 §, jonka mukaan Liittovaltio kartoittaa erityiset vaarat, jotka uhkaavat väestöä puolustustilanteissa ja osavaltioiden viranomaiset, jotka vastaavat varoittamisesta katastrofitilanteissa, varoittavat liittovaltion toimeksiannosta myös niistä erityisistä vaaroista, jotka uhkaavat väestöä puolustustilanteissa. Liittovaltio täydentää välineistöä katastrofinsuojelussa siltä osin kuin tarvittavat varoitusvälineet eivät riitä

väestönsuojelun tarpeisiin. Liittovaltion hallitus on valtuutettu säätämään lain täytäntöönpanemiseksi tarkemmin asetuksella.

Saksan televiestintälain (Telekommunikationsgesetz, (TKG)) 164a § velvoittaa julkisten matkaviestinverkkojen operaattorit ylläpitämään teknisiä järjestelmiä julkisia varoituksia varten uhkaavissa tai kehittyvissä hätätila- tai katastrofitilanteissa. Tämä muodostaa oikeudellisen perustan valtakunnallisille varoitusjärjestelmille, kuten Cell Broadcastille.

Saksan tele- ja viestintämarkkinoita valvova viranomainen on Bundesnetzagentur. Viraston tehtävänä on varmistaa, että kriittinen tietoliikenne- ja energiainfrastruktuuri toimii häiriöttömästi vaara- ja katastrofitilanteissa ja että varoitusviestit saavuttavat kansalaiset luotettavasti. Bundesnetzagentur vastaa mm. Cell Broadcast- järjestelmän teknisestä ohjauksesta ja Cell Broadcast-varoitusjärjestelmän (DE-Alert) teknisistä määräyksistä ja standardeista. Se on laatinut sitovat tekniset suuntaviivat (TR DE-ALERT), joiden mukaisesti matkapuhelinoperaattoreiden on rakennettava ja ylläpidettävä valmiutta välittää hätävaroituksia suoraan alueella olevien ihmisten puhelimiin.

Saksan vaaratiedotusjärjestelmä ja sen perustana toimiva telekommunikaatiolaki (TKG) muodostavat monikanavaisen kokonaisuuden, jonka tavoitteena on tavoittaa kaikki alueella oleskelevat ihmiset nopeasti ja luotettavasti hätätilanteessa.

Teleoperaattoreiden velvollisuus on varmistaa, että julkisten matkaviestinverkkojen operaattoreilla on oltava tekniset järjestelmät, joilla viranomaiset voivat lähettää varoituksia (esim. katastrofeista tai suurista hätätilanteista). Varoitukset on pystyttävä lähettämään suoraan kaikkiin matkapuhelimiin tietyllä maantieteellisellä alueella (ns. cell broadcast / hätäviestit). Telepalvelujen tarjoajien on osallistuttava varoitusten välittämiseen ja tiedotettava asiakkaille, miten varoituksia voi vastaanottaa. Viranomaiset (ministeriö + Bundesnetzagentur) voivat antaa tarkemmat tekniset ja organisatoriset määräykset, kuten: tekniset vaatimukset, reagointiajat, tietoturvamääräykset ja toteuttamistavan.

Saksan varoituskanavat ja toiminnot ovat: 1. Cell Broadcast, jonka järjestelmä lähettää automaattisesti hälytysviestin kaikkiin alueen puhelimiin, myös ulkomaalaisiin numeroihin, 2. varoitussovellus NINA, joka on liittovaltion virallinen varoitussovellus ja 3. paikalliset kanavat ja järjestelmää täydentävät viranomaisten tiedotteet, radiokanavat ja sireenit.

Saksan vaaratiedotejärjestelmä perustuu tehokkaaseen ja alueellisesti kohdennettuun monikanavaiseseen varoitusverkkoon. Sen kulmakiviä ovat reaaliaikaiset matkapuhelinvaroitukset, viralliset sovellukset sekä perinteiset mediat.

Väestöä varoitetaan siis ZSKG lain perusteella, TKG lain 164a §:n perusteella varoitus toimitetaan puhelimiin ja osavaltioiden lait säätävät varoitustoiminnan järjestämisestä paikallisesti

Ukraina

Ukrainan lainsäädännössä väestön varoittaminen ja hälytysjärjestelmät perustuvat ensisijaisesti Ukrainan siviilisuojauslakiin (Кодекс цивільного захисту України) sekä sitä täydentäviin ministeriön asetuksiin, joita on päivitetty usein.

Ukrainan siviilisuojauslain 30 artikla määrittää juridisen pohjan sille, miten tieto vaaratilanteista on saatettava väestön tietoon. Lain mukaan varoittaminen on järjestettävä monitasoisilla automatisoiduilla järjestelmillä, valtakunnallisella, alueellisella, paikallisella sekä kohdekohtaisella (esim. kriittinen infrastruktuuri) tasolla. Laki velvoittaa hyödyntämään sähköisiä

viestintäverkkoja, kuten matkapuhelinverkkoja, radiota, televisiota ja virallisia digitaalisia kanavia. Väestön varoittamisen käytännön toteutusta ohjaa siviilisuojelun varoitusjärjestelmää koskeva asetus nro 733, jota on päivitetty usein. Ajantasainen lainsäädäntö löytyy Ukrainan parlamentin (Verkhovna Rada) viralliselta sivustolta.

Ukrainaan on perustettu Venäjän hyökkäyksen jälkeen Center for Countering Disinformation-virasto. Viraston tehtävänä on parantaa väestön omatoimista varautumista poikkeusoloissa sekä torjua sodan aikaista disinformaatiota tarjoamalla kansalaisille oikeaa tietoa venäjän vaikuttamisyrityksiä vastaan sekä vastaamalla hybridivaikuttamisyrityksiin.

Ukrainassa tärkeimpiä käytössä olevia hälytysjärjestelmiä on Air Alert-puhelinsovellus. Air Alert-sovelluksessa valitaan alue missä ollaan. Sovellus hälyttää, vaikka puhelin olisi muuten hiljaisella. Sovelluksen äänimerkki muistuttaa väestönhälyttimen ääntä ja eroaa muista puhelimen ilmoituksista tai soittoäänistä. Sovelluksen kautta myös ilmoitetaan, milloin vaara on ohi. Sovelluksessa on myös toiminto, jolla voi löytää lähimmän väestönsuojan. Sovelluksen käyttö edellyttää, että puhelin on datayhteydessä verkkoon joko mobiilidatan kautta tai wifi-yhteydessä. Suomessa ollaan suunnittelemassa 112-sovellukseen samoja ominaisuuksia kuin Air Alert-sovelluksessa.

Ukrainassa on myös käytössä Cell Broadcast-hälytysjärjestelmä ja yhteensä noin 40 000 väestönhälytintä. Ukrainan pelastusvirastolla on internetsivuillaan Chatbot, joka tukeutuu tekoälyyn. Se on erikoistunut antamaan väestölle ohjeita suojautumisessa asevaikutuksia vastaan sekä neuvomaan erilaisissa kysymyksissä poikkeusoloissa toimimiseen liittyen. Myös sosiaalinen media on erittäin tärkeässä roolissa, kun varoituksen jälkeen selvitetään, millainen uhka on kyseessä. Mobiiliyhteyksien lisäksi myös kaapeliyhteydet ovat tärkeitä, sillä kaapeliyhteyksiä ei voida havaita radiotiedustelulla.

Eri hälytysjärjestelmien avoin yhteys auttaa niiden keskinäisessä yhteensovittamisessa. Eri hälytysjärjestelmissä monikanavaisuus on tärkeää, sillä eri varoitusjärjestelmillä on omat katveensa. Sodan aikana vammaisten määrä kasvaa ja erityistä huomiota sodan aikana on kiinnitettävä esimerkiksi näkö- ja kuulovammaisten varoittamiseen.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

5 §. Vaaratiedotteen välittäminen väestölle. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaaratiedote voitaisiin välittää väestölle myös Cell Broadcast-varoitusjärjestelmään. Säännökseen lisättäisiin näin ollen Cell Broadcast-varoitusjärjestelmä. Voimassa olevan lain mukaan vaaratiedote välitetään väestölle tiedoksi radion ja Hätäkeskuslaitoksen tarjoamaan telepääte-laitesovelluksen välityksellä.

Cell Broadcast on standardoitu one-to-many-viestintätapa, jossa viesti lähetetään valituille radioverkon soluille ja se välittyy kaikille niiden palvelualueella oleville yhteensopiville päätelaitteille lähes viiveettä. Toisin kuin tekstiviestissä, viestiä ei osoiteta puhelinnumeroille eikä se edellytä vastaanottajarekisteriä. CBS soveltuu poikkeustilanteisiin erityisen hyvin, koska viestitys ei ruuhkauta verkkoa vastaavalla tavalla kuin massatekstiviestijakelu. Järjestelmä ei vaadi käyttäjältä erillisen sovelluksen asentamista.

7 §. Vaaratiedottamisprosessin kulku. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Hätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen myös Cell Broadcast-väestönvaroitusjärjestelmään. Muutoin pykälään ei tehtäisi muutoksia.

Hätäkeskuslaitos vastaa voimassa olevan lain mukaan vaaratiedotteiden välittämisestä telepäätelaitesovellukseen, eli 112 Suomi -sovellukseen sekä Yleisradio Oy:lle radio- ja televisiolähettyksiä varten. Uudeksi velvoitteeksi tulisi lisäksi vaaratiedotteiden välittäminen Cell Broadcast -varoitussjärjestelmään. Vaaratiedoteprosessin tulisi olla yhdenmukainen, minkä vuoksi Hätäkeskuslaitokselle asetettava velvoite vaaratiedotteiden välittämisestä olisi tarkoituksenmukaista sovittaa yhteen monikanavaisen vaaratiedottamisen kokonaisuuden kanssa.

Voimaantulo. Pykälässä olisi tavanmukainen voimaantulosäännös.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.11.2026. Rakenteilla oleva Cell Broadcast -väestönvaroitussjärjestelmä valmistuu 31.10.2026 mennessä.

9 Toimeenpano ja seuranta

Sisäministeriö vastaa siitä, että vaaratiedotelain 3 §:ssä mainitut toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa vaaratiedotteen Cell Broadcast -varoitussjärjestelmän kautta.

Sisäministeriö seuraa lain toimivuutta.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Pelastuslain uudistaminen

Sisäministeriössä on vireillä pelastuslain toisen vaiheen uudistamishanke. Tässä hankkeessa pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä väestön varoittamisesta. Pykälän mukaan sisäministeriö vastaisi valtakunnallisesta väestön varoittamisen ja vaaratiedottamisen kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä päättäisi varoittamiseen käytettävistä merkeistä ja menetelmistä. Hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syysistuntokauden 2026 aikana. Säädöshankkeen asiakirjat löytyvät valtioneuvoston hankeikkunasta hanketunnisteella SM025:00/2024.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Sisäministeriö on saanut kuuden miljoonan euron siirtomäärärahan vuoden 2025 toisesta lisätalousarviosta vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen kehittämiseen kesällä 2025.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Yleistä

Ehdotettuun sääntelyyn keskeisimmin liittyvät perusoikeudet ovat kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate (perustuslaki 2 §), yhdenvertaisuus (perustuslaki 6 §), oikeus elämään (perustuslaki 7 §), perusoikeuksien turvaaminen (perustuslaki 22 §) ja omaisuuden suoja (perustuslaki 15 §).

Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin

Perustuslain (731/1999) 2 §:n 3 momentissa asetetaan julkisen vallan lakisidonnaisuus ja lainalaisuus. Sen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 119 §:ssä säädetään valtionhallinnosta. Valtion keskushallintoon voi kuulua valtioneuvoston ja ministeriöiden lisäksi virastoja, laitoksia ja muita toimielimiä. Valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädetävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

Koska viranomaisten toimivallasta tulee säätää laissa (esim. PeVL 72/2014 vp, PeVL 19/2025 vp, PeVL 11/2025 vp), ehdotetaan säädettäväksi, että Häätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen Cell Broadcast -väestönvaroitussjärjestelmään. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen. Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Häätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) 3 §:n 1 momentin mukaan häätäkeskuspalveluja tuottaa sisäministeriön alainen Häätäkeskuslaitos. Häätäkeskuslaitoksen tehtävistä on säädetty edellä mainitun lain 4 §:ssä. Lisäksi on perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaisen oikeusvaltioperiaatteen näkökulmasta välttämätöntä, että perusoikeuksiin vaikuttavasta teknologian käytöstä säädetään lailla (PeVL 51/2025 vp).

Yhdenvertaisuus ja perusoikeuksien turvaaminen

Perustuslain 6 §:ssä säädetään yhdenvertaisuudesta. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain 22 §:n mukaisesti julkisen vallan on myös turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Yhdenvertaisuutta turvataan myös useissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 63/1999) 14 artiklassa (syrjinnän kielto) sekä Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 27/2016) 5 artiklassa (tasa-arvo ja yhdenvertaisuus), 9 artiklassa (esteettömyys ja saavutettavuus) ja 21 artiklassa (sanan- ja mielipiteenvapaus ja tiedonsaanti).

Esityksessä ehdotettu Cell Broadcast -väestönvaroitussjärjestelmän käyttöönoton voidaan katsoa parantavan yhdenvertaisuutta ja edistävän edellä mainittujen sopimusten toteutumista. Ehdotettu Cell Broadcast -varoitussjärjestelmä voi parantaa joidenkin haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden yhdenvertaista mahdollisuutta saada tietoon vaaratiedote. Varoitussviesti ilmestyy suoraan puhelimen näytölle ilman, että käyttäjän tarvitsee aktiivisesti hakea tietoa tai käyttää erillisiä palveluja. Sen ansiosta järjestelmä tavoittaa myös henkilöt, joilla on heikot digitaaliset sekä välittää varoitukset nopeasti, suoraan ja saavutettavasti ilman käyttäjältä vaadittavia toimenpiteitä. Cell Broadcast -viestiin voidaan asetuksista muuttaa erottuva hälytysääni ja värinä, jotka varmistavat viestin nopean havaitsemisen myös silloin, kun puhelin ei ole aktiivisessa käytössä. Joissakin puhelinmalleissa on vakiona Cell Broadcast -viestien lukua varten tekstistä puheeksi -toiminto. Esityksen voidaan katsoa edistävän joidenkin haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ja vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista.

Omaisuuksien suoja ja oikeus elämään

Perustuslain 15 §:n jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.

Omaisuu­den perustuslain turvalla suojataan vakiintuneesti varallisuusarvoisia etuja, joihin kuuluu laajimpana omistusoikeus (PeVL 16/2025 vp, kappale 4). Esi­tet­tä­vän muutoksen olisi tarkoitus parantaa perustuslain 15 §:ssä suojattua omaisuuden suojaa verrattuna nykyiseen (PeVL 61/2022 vp). Uuden Cell Broadcast -väestönvaroitussysteemin ansiosta kansalaiset ja yritykset ehtivät suojata kriittistä omaisuuttaan entistä paremmin. Viranomaisten oikea-aikainen ja selkeä viestintä onnettomuus- ja vaaratilanteissa mahdollistaa väestölle nopean reagoinnin, joka voi vähentää omaisuus- ja henkilö­vahinkoja, koska sen avulla voidaan ohjata ihmisiä toimimaan oikein, kun he saavat ymmärrettävät ja luotettavat toimintaohjeet. Siten ehdotus kytkeytyy myös perustuslain 7 §:ssä (oikeus elämään ja turvallisuuteen) turvattuihin oikeuksiin.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaaratiedotteesta annetun lain (466/2012) 5 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1210/2020, seuraavasti:

5 §

Vaaratiedotteen välittäminen väestölle

Vaaratiedote välitetään väestölle radiossa, Häätäkeskuslaitoksen tarjoamaan telepäätelaitesovellukseen ja Cell Broadcast -väestönvaroitussjärjestelmään.

7 §

Vaaratiedottamisprosessin kulku

Hätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen Cell Broadcast -väestönvaroitussjärjestelmään ja telepäätelaitesovellukseen sekä radiossa ja televisiossa jakelua varten Yleisradio Oy:öön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan vaaratiedotteesta annetun lain (466/2012) 5 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1210/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Vaaratiedotteen välittäminen väestölle

Vaaratiedote välitetään väestölle radiossa ja Hätäkeskuslaitoksen tarjoamaan telepäätelaitesovellukseen.

5 §

Vaaratiedotteen välittäminen väestölle

Vaaratiedote välitetään väestölle radiossa, Hätäkeskuslaitoksen tarjoamaan telepäätelaitesovellukseen ja *Cell Broadcast* -väestönvaroitussjärjestelmään.

7 §

Vaaratiedottamisprosessin kulku

Hätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen telepäätelaitesovellukseen sekä radiossa ja televisiossa jakelua varten Yleisradio Oy:öön.

7 §

Vaaratiedottamisprosessin kulku

Hätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen *Cell Broadcast* -väestönvaroitussjärjestelmään ja telepäätelaitesovellukseen, sekä radiossa ja televisiossa jakelua varten Yleisradio Oy:öön

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20